

## PROBLEMELE SOCIALE ALE FEMEILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

**Cristina CRUDU**, asistent universitar,  
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

**Abstract:** *Domestic violence is widespread in contemporary society, at the level of all social categories and deeply rooted, with serious effects on the health, quality of life and well-being of victims and their families. This scourge is not only a social and public health problem, but also a problem of non-respect and violation of human rights, its complexity requiring the active and direct intervention of the responsible national authorities, both in terms of providing support measures. protection of the personal integrity of victims, as well as the protection of their common social interests, such as the freedom and dignity of the person.*

**Keywords:** *abuse, victim woman, family integration, neglect, social problems, domestic violence.*

Conform definiției oferite de către Centrul de Drept al femeilor din Republica Moldova - violență în familie" este orice act vătămător, fizic sau emoțional care are loc între membrii unei familii. Aceasta poate include un singur episod sau mai multe acte de violență, formând un model de comportament abuziv prin exercitarea controlului. Violența în familie este un comportament intenționat. Scopul violenței în familie este stabilirea și exercitarea puterii și controlului asupra altei persoane. Bărbații deseori folosesc violența împotriva partenerelor lor intime, inclusiv asupra actualelor sau fostelor soții, prietene ori partener. Este un model de comportament, în care partenerul intim aplică violența fizică, constrângerea, amenințările, intimidarea, izolarea și abuzul emoțional, sexual și economic pentru a controla sau schimba comportamentul celuilalt partener. Deși problema violenței în familie a fost recunoscută în calitate de problemă socială de aproape un deceniu, amploarea acestui fenomen indică asupra faptului că această problemă continuă să fie de relevanță majoră. În conformitate cu datele statistice estimate de către Organizația Mondială a Sănătății, la nivel global se atestă faptul că 35% dintre femei care au fost sau sunt într-o relație au fost supuse violenței fizice sau sexuale din partea partenerului de viață. Statistica oficială a Consiliului Europei relevă că fiecare a patra femeie a avut de suferit în urma violenței fizice pe parcursul vieții, iar una din zece a fost supusă violenței sexuale [ 5. Pag.3]. **Violența în familie** este un fenomen complex, generat de probleme psihologice și amplificat de condiții educaționale, economice și sociale. De multe ori, violența în familie se asociază doar cu violența fizică, iar alte forme, ca violența psihologică, economică sau sexuală, sunt noțiuni mai puțin cunoscute. Conform Legii Nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie [3., pag.1], violența în familie reprezintă actele de violență fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare a altei persoane, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privința altui membru al aceleiași familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral; conform [Convenției de la Istanbul](#) [1], violență în familie ar însemna toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.

Datele oferite de [Biroul Național de Statistică](#) sunt mai mult decât elocvente. Astfel, 60 la sută dintre femei au raportat cel puțin o formă de manifestare a violenței psihologice, fiecare a doua femeie a confirmat că a fost supusă unui control cu caracter de izolare socială din partea soțului; pe parcursul vieții, prevalența violenței fizice din partea actualului sau recentului soț/partener este raportată de circa 40 la sută dintre femei.

Deși s-au făcut pași importanți întru eradicarea acestui fenomen - printre care adoptarea Legii Nr. 196, un pas important în semnarea, [la 6 februarie 2017](#), a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, cunoscută și drept [Convenția de la Istanbul](#); semnarea și ratificarea convenției [CEDAW](#), una dintre primele convenții semnate și ratificate de Republica Moldova, cu privire la eliminarea oricăror forme de discriminare împotriva femeilor, dar și altor convenții internaționale, *Republica Moldova rămâne o țară unde femeile continuă să fie discriminate în toate sferele vieții.*

Violența față de femei și violența în familie reprezintă una dintre cele mai grave și răspândite infracțiuni cu care se confruntă societățile contemporane, lezând drepturile și demnitatea umană a membrilor acestora. Fenomenele respective persistă în toate statele lumii, indiferent de modul de organizare politică sau economică a acestora, bunăstarea societății, rasă, cultură.

Abordarea acestor fenomene la nivel internațional este una holistică și multidimensională, solicitând implicarea diversilor actori, atât guvernamentali, cât și nonguvernamentali, precum și concursul experților independenți cum sunt însăși victimele acestor fenomene. Reieșind din cele menționate, raportul este constituit din abordarea axată pe cei 4 piloni ai Convenției de la Istanbul, elucidând realizările și provocările din sectoare, și finalizând cu recomandări concrete de depășire ale acestora.

Prevenirea și combaterea violenței în familie, ca element al politicii naționale de ocrotire și sprijinire a familiei, reprezintă o preocupare majoră a Guvernului Republicii Moldova. Prin adoptarea legii-cadru cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie s-a făcut un pas important în crearea mecanismului instituțional și operațional de soluționare a cazurilor de violență în familie, marcând asumarea și implementarea de către Republica Moldova a angajamentelor internaționale de respectare a drepturilor omului.

Accentul sporit asupra femeilor în cazurile de violență în familie este determinat de inegalitatea relațiilor de putere între femei și bărbați care s-a constituit de-a lungul perioadelor istorice. Raportată la fenomenul violenței în familie, inegalitatea relațiilor de putere dintre femei și bărbați are repercusiuni majore asupra calității vieții membrilor familiei, afectând în mod special femeile și copiii, precum și șansele acestora de participare la viața socială și economică. Anul 2020 a oferit omenirii o provocare unică și enormă după caracterul său geografic, social și economic – pandemia Covid 19, care a destorsionat bunul mers al vieții oamenilor, statelor. Măsurile de restricție impuse de întreaga lume pentru a reduce răspândirea Covid 19 au impactat

grav siguranța și drepturile victimelor violenței în familie, pentru care și mai înainte mediul casnic nu era prietenos dar pe perioada pandemică a devenit și mai periculos, plin de frică, insecuritate și incertitudine. Măsurile impuse pentru a ocroti oamenii de acest virus, re-canalizările resurselor financiare naționale și internaționale spre sistemul de sănătate pentru a face față situației și a stopa pandemia, restricțiile de circulație impuse au oferit agresorilor familiali putere și control suplimentară [5].

În situația creată la nivel global victimele au renunțat la solicitarea asistenței pe motiv de frică de contagiune, limitarea a circulației, blocarea activității serviciilor specializate, deoarece nu erau siguri și familiarizați cum să gestioneze riscul de infectare. Nu trebuie să uităm că consecințele economice ale pandemiei, precum pierderea locului de muncă sau a

veniturilor, la fel a afectat grav femeile prin faptul că au creat sau chiar au exacerbato dependența financiară a acestora față de partenerul de viață violent, reducându-le astfel capacitatea de a părăsi agresorii.

Rapoartele serviciilor specializate de telefonie adresate asistenței victimelor au raportat o reducere de patru ori a apelurilor, pe cînd adresările prin sms, texte pe pagenele sociale au crescut, ceea ce ne face să concluzionăm că puterea de control al agresorilor a redus semnificativ posibilitatea victimelor de a solicita telefonic o asistență. Totodată în unele țări sollicitările pentru plasament în servicii specializate a crescut[2].

Mai mult, femeile și fetele au fost supuse unui risc mai mare de violență în familie, inclusive abuzuri sexuale, fără nici un recurs în timpul pandemiei. Izolarea oamenilor în locuințe i-a făcut mai vulnerabili la abuzuri de către parteneri și membri ai familiei, în timp ce accesul lor la consiliere și la alte servicii de urgență, inclusiv locuințe alternative și asistență juridică, precum și accesul la instanțe a fost redus drastic. S-a remarcat de către experții pe domeniu majorarea numărului de omucideri (preponderent femei) din partea partenerilor intimi.

Perioada pandemică a impactat disproporționat responsabilitățile de îngrijire și obligațiunile casnice în cadrul familiilor, femeilor revenindu-le cea mai mare pondere, ceea ce a dus la consecințe grave asupra sănătății lor fizice și mentale. Datorită lipsei pachetelor adecvate de protecție socială pe timpul unor situații de urgență/pandemice, femeile prezintă un risc mai mare de a fi afectate de șocurile sociale și economice legate de măsurile care sunt introduse pentru a reduce pandemia. Pierderea veniturilor are consecințe directe asupra capacității femeilor de a-și permite plata locuinței, asigurarea hranei și apei pentru ea și membrii familiei sale. Decalajul accesului și competenței digitale dintre femei și bărbați plasează, de asemenea, femeile într-o poziție dezavantajată, afectându-le capacitatea de a lucra sau de a studia de acasă și de a oferi copiilor lor program de studii la domiciliu.

În pandemie s-a intensificat necesitatea unui răspuns la fenomen și provocările întâlnite prin soluții inovatoare. Valorificarea tehnologiilor digitale a oferit prestatorilor de servicii oportunități de a presta serviciile specializate online victimelor și pe perioada pandemică, cum ar fi consiliere psihologică și sprijin psihosocial, consiliere juridică, și informare.

Femeile din Republica Moldova afectate de violență în familie sunt mai vulnerabile în contextul crizei COVID-19. Măsurile restrictive impuse de pandemia COVID-19 au contribuit semnificativ la creșterea numărului de cazuri de violență împotriva femeilor, iar multe adăposturi au fost nevoite să-și închidă ușile din motive de siguranță. În acest context, lipsa resurselor și mijloacelor de comunicare pentru a raporta cazurile de violență și a accesa serviciile esențiale de asistență, precum și prezența continuă a agresorilor au contribuit la vulnerabilitatea femeilor și copiilor victime ale violenței domestice și în bază de gen[4].

Printre principalele necesități ale femeilor afectate de violență în familie sunt produse de primă necesitate și alte nevoi financiare, necesitatea de a găsi un adăpost, precum și accesul la serviciile de asistență medicală, consiliere psihologică și asistență juridică. De asemenea, din cauza măsurilor de restricții impuse de pandemie, femeile se confruntă cu reducerea semnificativă a capacității de cumpărare, creșterea presiunii generate de închiderea grădinițelor și trecerea la studiile școlare în regim online, precum și accesul limitat spre servicii sau autorități și spre măsurile de protecție împotriva COVID-19.

„Frustrarea legată de riscurile de îmbolnăvire, dar și de pierderile economice, incertitudinea, limitarea la domiciliu și alte restricții impuse de pandemie, cresc riscul de violență în familie. În același timp, serviciile de prevenire și protecție împotriva violenței asupra femeilor sunt mai puțin disponibile, fie ca urmare a schimbării regimului de muncă, a lipsei de informații despre noile moduri de acces la servicii, a deplasărilor restricționate sau a controlului constant al abuzatorilor asupra partenerelor, pe durata de pandemie.”[6]

În același timp, sistemul de asistență și protecție a victimelor violenței în familie a fost pus în situația să facă față unei duble provocări – să continue să asigure nevoile persoanelor afectate de violență, dar și să respecte măsurile de prevenire a răspândirii infecției.

Violența în familie este o problemă omniprezentă în toate țările lumii, cu consecințe grave în plan fizic, emoțional, financiar și social asupra victimelor, familiilor și societății în întregime. Marea majoritate a victimelor sunt femeile care se confruntă cu dificultăți în accesul la justiție și serviciile de asistență și protecție.

În multe societăți, inclusiv în Republica Moldova, inegalitățile de gen prezente și cultura dominării masculine le determină pe femeile să accepte, să tolereze și să raționalizeze violența în familie și să păstreze tăcerea despre aceste incidente. În plan internațional a fost recunoscută necesitatea unei abordări cuprinzătoare și multi-disciplinare pentru soluționarea acestei probleme sociale, iar rolul organelor poliției fiind unul decisiv în acest sens[6].

Adoptarea Legii Nr. 45 privind prevenirea și combaterea violenței în familie constituie un pas important în vederea stopării actelor de violență și marchează recunoașterea și începutul implementării de către Republica Moldova a angajamentelor internaționale de respectare a drepturilor omului. Astfel, legea stabilește un cadru de colaborare dintre diferite autorități responsabile și organizații non-guvernamentale în prevenirea și combaterii violenței în familie. Totuși, serviciile sociale și DASPF cât și organele de poliție au un rol cheie și ar trebui să fie mobilizate să devină mult mai eficiente în acordarea protecției pentru victime, să pună capăt lipsei de răspundere a abuzatorilor, să ofere acces la justiție și remedii juridice și să răspundă de o manieră adecvată[4].

Accentul sporit asupra femeilor în cazurile de violență în familie este determinat de inegalitatea relațiilor de putere între femei și bărbați care s-a constituit de-a lungul perioadelor istorice. Raportată la fenomenul violenței în familie, inegalitatea relațiilor de putere dintre femei și bărbați are repercusiuni majore asupra calității vieții membrilor familiei, afectând în mod special femeile și copiii precum și șansele acestora de participare la viața socială și economică. Efectele psiho-emoționale și economice ale violenței asupra femeilor dar și aspectele ce țin de obstacolele social structurale (percepțiile stereotipizate privind rolul femeilor și bărbaților privind viața de familie, blamarea victimei de către societate, nivelul scăzut al încrederii în autoritățile cu competență în soluționarea cazurilor) limitează deciziile acestora de a solicita suport și protecție. Violența față de femei și violența în familie reprezintă una dintre cele mai grave și răspândite infracțiuni cu care se confruntă societățile contemporane, lezând drepturile și demnitatea umană a membrilor acestora[7].

Fenomenele respective persistă în toate statele lumii, indiferent de modul de organizare politică sau economică a acestora, bunăstarea societății, rasă, cultură.

În general, pare de necrezut faptul că atenția publică și a specialiștilor pentru această maladie socială datează de puțin timp. Atâta vreme cât violența domestică e ignorată, lăsată să își continue existența secretă și devastatoare, nu putem vorbi de o reală politică socială, tinzând spre o bună calitate a vieții individului și a familiei. Cât nu ne-am strădui și cât nu am mai cerceta acest fenomen, în orice caz, nu am putea să-l combatem complet, ci doar să contribuim la micșorarea intensității sale, iar o modalitate productivă este corelația cauză - efect, deci cunoașterea factorilor provocatori ai violenței familiale, consecințelor și efectelor violenței în familie este prima etapă spre atenuarea acestui fenomen.

Progresul semnificativ obținut în ceea ce privește abordarea violenței în familie în Republica Moldova este un fapt real, dar mai există încă numeroase lacune legale, instituționale și de politici care persistă și care trebuie abordate. În acest context este foarte important să dispunem de date și evidențe cu privire la prevalența violenței față de femei, factorii care determină acest fenomen, precum și impactul violenței asupra sănătății și bunăstării femeii și a familiei în general.

**Bibliografie:**

1. Convenția consiliului european privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Istanbul, 11.V.2011
2. Evaluare rapidă privind problema violenței în familie în Republica Moldova, 2007. P. 22-23. CENTRUL Internațional pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Femeii „La Strada”.
3. LEGEA Republicii Moldova nr. 45 din 01.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial nr. 55-56 din 18.09.2008.
4. Raportul pentru anul 2020 cu privire la violența în familie și violența față de femei. Chișinău 2021.
5. Strategia națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023. Pag. 3
6. Studiul [Violența față de femei în familie](#), Chișinău, 2010
7. Violența în familie și violența sexuală. Raport LA STRADA. [Http://lastrada.md/rom/violenta-in-familie-si-violenta-sexuala](http://lastrada.md/rom/violenta-in-familie-si-violenta-sexuala) (accesat la 11.10.21)